

Vastaus kirjalliseen kysymykseen eläinlääkärien riittävydestä Suomessa

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Hannakaisa Heikkisen /kesk näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 173/2020 vp:

Millaisiin toimiin hallitus ryhtyy, jotta eläinlääkärien saatavuus tasapuolisesti ympäri Suomen turvataan?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kunnan velvollisuudesta järjestää eläinlääkäripalveluita säädetään eläinlääkintähuoltolaissa (765/2009). Lain mukaan kunnan on järjestettävä arkipäivisin virka-aikana saatavilla oleva peruseläinlääkäripalvelu asukkaidensa pitämiä kotieläimiä varten sekä sellaisten yhteisöjen pitämiä kotieläimiä varten, joilla on kotipaikka sen alueella. Muita kotieläimiä kuin hyötyeläimiä varten peruseläinlääkäripalvelu on kuitenkin järjestettävä vain, jos palvelua ei ole muuten saatavilla yhteistoiminta-alueella. Laissa säädetään myös kunnan velvollisuudesta järjestää kiireellistä eläinlääkäriapua kaikkina vuorokaudenaikoina. Kunta voi tehdä yksityisen eläinlääkäripalvelun tuottajan kanssa sopimuksen laissa säädettyjen palveluiden tuottamisesta.

Kunnaneläinlääkärit vastaavat yleensä kunnan eläinlääkäripalveluista, ellei kunta ole sopinut siitä yksityisen eläinlääkäripalvelun tuottajan kanssa. Kunnaneläinlääkäriellä on oikeus periä antamista palveluista kotieläimen omistajalta tai haltijalta virkaehtosopimuksessa määrätty palkkio, matkakustannusten korvaus ja korvaus omistamiensa laitteiden käytöstä sekä korvaus käyttämisestä lääkkeistä ja tarvikkeista aiheutuneista kustannuksista. Palkkausjärjestelmä johtaa siihen, että kunnaneläinlääkäreitä joiltakin osin rinnastetaan yrittäjiin ja heillä on y-tunnus. Kunnaneläinlääkärit vastaavat itse mm. autostaan, lääkkeiden ja tarvikkeiden tilaamisesta, lääke- ja tarvikevaraston ylläpitämisestä sekä kirjanpidosta ja laskutuksesta. Eläinlääkintähuoltolaki ei mahdollista muita palkkausjärjestelmiä, joilla em. tehtävät voitaisiin siirtää työnantajalle.

Viime vuoden loppuun asti voimassa olleen työaikalain 2 §:n 3 kohdan mukaan työaikalakia ei sovellettu työhön, jota tehdään kotona tai muutoin sellaisissa oloissa, ettei voida katsoa työnantajan asiaksi valvoa siihen käytettävän ajan järjestelyjä. Tätä säännöstä on tulkittu niin, että kunnan praktikkoeläinlääkäreihin ei sovelleta työaikalakia.

Uusi työaikalaki tuli voimaan vuoden alusta. Työaikalain soveltamisalasäännökseen ehdotettiin muutosta, mistä syystä kunnaneläinlääkäreiden asema nousi esiin mm. asian eduskuntakäsittelyssä. Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta katsoi, että siltä osin kuin kysymys on kunnallisena viranhaltijana tehtävästä työstä, praktikkoeläinlääkärit voisivat ehdotetun muutoksen

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 173/2020 vp

perusteella edelleen jäädä lain soveltamisalan ulkopuolelle. Valiokunta totesi lisäksi, että neuvotteluissa praktikkoeläinlääkäreiden palkkaustavasta ja palkkauksesta on osin kysymys toiminnan järjestämiseen liittyvästä asiasta, eikä pelkästään työaikasääntelyn toteuttamisesta. Kunnaneläinlääkärien siirtäminen työaikalain piiriin vaikuttaisi kunnaneläinlääkärien virkojen tarpeeseen ja kunnille aiheutuviin kustannuksiin sekä laissa säädettyyn palkkio- ja maksujärjestelmään. Nykyinen järjestelmä, jossa eläinlääkärit ovat työaikalain ulkopuolella on erittäin toimiva.

Suomen kotieläintuotanto käy läpi rakennemuutosta, jossa kotieläintilojen lukumäärä vähenee ja tilakoko kasvaa. Rakennemuutoksesta huolimatta eläinlääkäripalvelut on taattava myös tulevaisuudessa kaikkialla Suomessa.

Suomen Eläinlääkäriliitto asetti vuonna 2016 työryhmän selvittämään eläinlääkäritarvetta ja lailistuvien eläinlääkärien määrää. Työryhmätyöskentelyssä nousi esille, että eläinlääkärien saatavuudessa ensisijainen ongelma on epätasainen sijoittuminen eri osiin maata ja eri eläinlääkinnän sektoreille.

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 12.3.2020 työryhmän valmistelemaan eläinlääkäripalveluja koskevien säännösten uudistamista. Työryhmän tehtävänä on arvioida eläinlääkäripalveluja koskevien eläinlääkintähuoltolain säännösten ajantasaisuus ja tarkistamistarpeet sekä valmistella ehdotukset säädösmuutoksiksi, joilla julkisten peruseläinlääkäripalvelujen saatavuus voidaan turvata hallitusohjelman mukaisesti. Työssä tulee mahdollisuuksien mukaan hyödyntää aiemmin tehtyjä selvityksiä. Työryhmän tulee selvittää ja arvioida palvelutarvetta, kuntien järjestämisvelvoitetta, peruseläinlääkäripalvelujen määritelmää, kunnille aiheutuneita kustannuksia ja mahdollisuuksia vähentää niitä sekä Helsingin yliopiston asemaa eläinlääkäripalvelujen tuottajana.

Lisäksi työryhmä arvioi kuntien peruseläinlääkäripalvelujen järjestämistä kilpailutilanteessa, asiakashintoja, kuntien maksamia matkakorvauksia, kunnaneläinlääkäreiden palkkausjärjestelmän kehitystä sekä työvoiman tarvetta ja saatavuutta.

Työryhmä selvittää kyselyllä hyötyeläimille suunnattujen eläinlääkäripalvelujen tarvetta ja saatavuutta sekä kunnaneläinlääkärien saatavuutta.

Jos työryhmä tunnistaa keinoja eläinlääkärien saatavuuden parantamiseksi, joita ei voida toteuttaa työryhmälle annetun toimeksiannon puitteissa, esimerkiksi liittyen eläinlääkärien koulutukseen, työryhmä voi tehdä niitä koskevia suosituksia.

Helsingissä 22.4.2020

Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä